HASEN BİN SÜFYÂN EN-NESEVÎ

Horasan’da yetişen meşhûr hadîs ve fıkıh âlimlerinden. Künyesi, Ebü’l-Abbâs eş-Şeybânî, en-Nesevî’dir. 213 (m. 828) senesinde Horasan’ın Nesâ şehrinde doğdu. Bu sebeble, “Nesevî” denildi. 303 (m. 916)’de, Nesâ şehrine yakın Bâlûz köyünde, yetmiş yaşında iken vefât etti. İlim öğrenmek için çok yer gezdi. Horasan’da, Bağdâd’da, Basra’da, Mısır ve Hicaz’da zamanının âlimlerinden ilim öğrendi. İlim aldığı zâtlar; Yahyâ bin Maîn, Şeybân bin Ferrûh, Kuteybe, Abdurrahmân bin Selâmet Cümehî, Sehl bin Osman, Hibbân bin Mûsâ ve diğer âlimlerdir. İbn-i Ebî Şeybe’nin eserlerini bizzat kendisinden dinleyip, okudu. Fıkıh ilminde hocası olan Ebû Sevr’in Müsned’ini de kendisinden dinledi. Muhammed bin Ebî Bekr Mikdemî’den ve Sa’d bin Yezîd el-Ferrâ’dan da tefsîr ilmini öğrendi. Kendisinden ise; İbn-i Huzeyme, Yahyâ bin Mensûr el-Kâdı, Hâfız Ebû Ali, Muhammed bin İbrâhîm el-Hâyimî, Ebû Bekr el-İsmâilî, Ebû Hatim bin Hibbân, Ebû Amr bin Handan, Ebû Ahmed bin Gatrif ve kendi torunu İshâk bin Sa’d bin Hasen ilim almışlardır. Nadr bin Sümeyl’in talebelerinden de, edebiyat ilimlerini öğrenmiştir. “Müsned-i kebîr”, “El-Câmi”, “El-Mu’cem” adlı eserleri vardır.

Hasen bin Süfyân, zamanında Horasan’ın meşhûr hadîs âlimi olarak tanınmış ve hadîs ve fıkıh ilmindeki üstünlüğü darb-ı mesel hâline gelmiştir. Yetmiş yaşına geldiği hâlde, hafızasında hiç zayıflama olmamış, ezberlediği hadîs-i şerîflerden hiç birini unutmamıştır. İçlerinde İbn-i Cerîr Taberî’nin de bulunduğu hadîs hafızlarından bir grup, Hasen bin Süfyân’ın yanına gidip, birçok hadîs-i şerîfin senedlerini karıştırıp, değiştirerek okudular. Böylece onu denemek istediler. Onlar bu hadîs-i şerîfleri okuduktan sonra, hepsinin senetlerini düzeltip, doğrusunu kendilerine birer birer okudu.

Hasen bin Süfyân, hadîs-i şerîf öğrenmek için, bir toplulukla Mısır’a gitmek üzere yola çıkmıştı. Yolda yiyecek ve içecekleri bitmişti. Üç gün yiyecek birşey bulamayıp, aç kaldılar. O kadar çaresiz düştüler ki, çevreden birşeyler aramaya karar verip, aralarından birini bu işle görevlendirmek üzere kur’a çekdiler. Kur’a Hasen bin Süfyân hazretlerine çıktı. Önce yakınlarında bulunan mescide girip iki rek’at namaz kıldı. Allahü teâlâya yalvarıp duâ etmeye başladı. Yardım ihsân etmesini diledi. Duâsını bitirince mescide bir genç girip, Hasen bin Süfyân nerede diye bağırdı. Benim deyince yanına yaklaşıp, “Emîr Tolon sana selâm söyledi. Kusura bakmasın dedi. Sana ve kervanda bulunan her şahsa yüzer dinar gönderdi. Buyurun” diyerek paraları verdi. Bunun üzerine Hasen bin Süfyân, bu nereden icabetti diye sorunca, genç şöyle anlatmıştı: “Emîr Tolon hergün bir miktar istirahat eder. Yine böyle istirahat ederken uyumuş ve bir rü’yâ görmüş. Rü’yâsında, atlı bir zât gelip, elindeki mızrak ile dürterek Hasen bin Süfyân’ın ve arkadaşlarının imdâdına yetiş, kalk onların yardımına yetiş, onlar falan mesciddedirler, üç günden beri aç duruyorlar, demiş. Emîr Tolon uyanıp, derhâl bunları size gönderdi.” Emîr Tolon, bu paraları acele gönderdikten sonra, kendisi de yanlarına gelip ziyâret etti. Bulundukları mescidin etrâfındaki araziyi satın alıp, orayı hadîs-i şerîf öğrenmeye gelenlerin istifâde etmesi için vakfetti.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 263

2) El-Bidâye ve’n-nihâye cild-11, sh. 124

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 703

4) Mu’cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 228

5) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 241